

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1907 kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring af 15 §
i förordningen angående försäljning af vin och öl.*

Lagutskottet har till gemensam behandling förehaft två af herr *J. J. Byström* inom Andra Kammaren väckta motioner, den ena, under n:o 145, om ändring af 15 § i förordningen angående försäljning af vin och öl samt den andra, under n:o 179, innefattande tillägg till den förra motionen.

I motionen n:o 145 anför herr Byström:

»Af förekommen anledning föreslås, att Riksdagen ville besluta, att i § 15 mom. 1 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 må efter orden 'bedrifvas i stad' införas orden: 'där tillverkningen sker'.»

I motionen n:o 179 yttrar motionären:

»Den 26 januari 1907 väckte jag en så lydande motion, n:o 145: »Af förekommen anledning föreslås, att Riksdagen ville besluta, att i § 15 mom. 1 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 må efter orden: 'bedrifvas i stad' införas orden: 'där tillverkningen sker'.»

Enär det ej var mig möjligt att då motivera motionen, ber jag att nu få göra det.

Ölika meningar hafva rådt om huru den femtonde paragrafen i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 bör tolkas med hänsyn till omfånget af den försäljningsrätt, som tillkommer vinfabrikörer och öltillverkare.

Enklarest hade varit, om lagen affattats så, att den betingat enahanda villkor för rättigheten till försäljning af rusdrycker af här åsyftadt slag, vare sig försäljaren är tillverkare af drycken eller han utan att vara det söker försäljningsrättighet.

Då 15 § i nämnda lag antogs af Riksdagen, var det säkerligen få bland lagstiftarne, som icke hade den meningen, att tillverkarens speciella rätt till kringföring af öl gällde blott för den kommun, där han tillverkade drycken.

Så ha ock länsstyrelse och rådhusrätt sedermera uppfattat lagrummets föreskrifter. Ett par exempel må anföras.

Bryggeriaktiebolaget Falken i Falkenberg hade hos Konungens befallningshafvande i Hallands län gjort ansökan om att i Varbergs stad utom dess planlagda område få idka ölförsäljning genom kringföring.

Denna ansökan blef emellertid ej bifallen. Konungens befallningshafvande ansåg nämligen, att ett sådant tillstånd endast kunde medgifvas inom tillverkningskommunen.

Bryggeriaktiebolaget Falken klagade hos Kungl. Maj:t, som ogillade länsstyrelsens tolkning af lagen i detta fall.

Följande utslag i målet meddelades af Kungl. Maj:t till Konungens befallningshafvande i Hallands län:

'Hos Oss har bryggeriaktiebolaget Falken i underdånighet anført besvär däröfver, att,

sedan klaganden hos Eder gjort ansökning om tillstånd att från och med den 1 januari 1906 tills vidare i staden Varberg utom stadens planlagda område genom kringföring försälja öl af egen tillverkning,

så hafven I enligt resolution den 15 sistlidne september, enär, enligt § 15 i nämnda förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905, åt den, som i stadgad ordning förvärfvat behörighet att till afsalu tillverka öl, tillstånd att genom kringföring försälja öl icke syntes kunna meddelas med afseende å annan kommun än den, där han bedrefve tillverkningen, samt klaganden icke inom Varbergs stad idkade dylik tillverkning, funnit ansökningen icke kunna bifallas.

Sedan I den 6 nästlidne november afgifvit infordradt underdånigt utlåtande samt klaganden fått inkomma med underdåniga påminnelser,

hafve Vi låtit handlingarna i detta mål Oss föredragas; och enär den af Eder åberopade § 15 i nådiga förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 icke utgjort hinder för Eder att meddela det sökta tillståndet, hafve Vi funnit godt att, med undanrödjande af Eder resolution, visa målet åter till Eder, som hafven att detsamma ånyo företaga och därmed vidare lagligen förfara.

Hvilket Vi, med öfverlämnande af de till målet hörande handlingar, Eder till kännedom och underdånig efterrättelse samt för klagandens förständigande härigenom meddele.

Stockholms Slott den 15 december 1905.'

Aktiebolaget Stora Bryggeriet i Stockholm lät försälja eller kringföra öl i Visby. Härför blef bolagets ombud anklagad och dömd till böter af rådhusrätten i Visby. Ärendet drogs inför hofrätten, och dess utslag föll till förmån för bryggeriet. Det är af följande lydelse:

'Kungl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätts utslag på de besvär, disponenten för Aktiebolaget Stora Bryggeriet, Karl Edvard Nilsson i Stockholm anført däröfver att rådstufvurätten i Visby, hvarest stadsfiskalen Vilhelm Ramén, å tjänstens vägnar, påstått ansvar å Nilsson för det han skulle låtit under januari och februari 1906 i Visby genom kringföring försälja öl af bolagets tillverkning utan att därtill vara berättigad, har genom utslag den 26 mars 1906, enär Nilsson erkänt, att han under år 1906 låtit för bolagets räkning i Visby genom kringföring försälja öl af bolagets tillverkning utan att vare sig Nilsson eller bolaget i vederbörlig ordning förvärfvat tillstånd till idkande af ölförsäljning därstädes, samt bolaget, som icke i Visby drefve tillverkning af öl, vid sådant förhållande icke på grund af bestämmelserna i 15 paragrafen af kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 ägt rätt till ifrågakomna försäljning, för hvilken Nilsson i egenskap af bolagets disponent ostridigt vore ansvarig, förty under åberopande af 33 § 1 och 2 momenten i berörda kungl. förordning, dömt Nilsson att för oloflig försäljning af öl första gången böta tjugu kronor; öfver hvilka besvär Ramén förklarat sig; Gifvet i Stockholm den 28 november 1906.

Kungl. hofrätten har tagit målet i öfvervägande; och enär jämlikt 15 § i nämnda kungl. förordning försäljning genom kringföring af öl må af den, som drycken tillverkat, utan särskildt tillstånd bedrifvas inom stads planlagda område inom hus och till därstädes boende; ty och som det icke ens uppgifvits, att åtalade försäljningen bedrifvits annorledes än nyss är nämndt, och som omförmälda stadgande icke innefattar förbud för tillverkare att i annan stad än den, där tillverkningen ägt rum, utöfva sådan försäljning, hvarom i målet är fråga, finner Kungl. hofrätten skäligt

att, med ändring af rådstufvurättens utslag, befria Nilsson från honom i målet ådömda böter.

Klagan öfver detta utslag må föras hos Kungl. Maj:t genom underdåniga besvär, hvilka skola före klockan tolf å trettionde dagen härefter, eller den 28 december 1906, ingifvas till Kungl. Maj:ts nedre justitierrevision eller ock jämte nödiga postpenningar inom hälften af påmnda tid inlämnas till Konungens befallningshafvande i Gottlands län. Är och dag som förr skrifvet står.'

Af det nu anförda framgår, att de högre instanserna anse, att öl-tillverkarne äfven hafva enligt den omnämnda 15 § rätt att kringföra öl till afsalu utom den kommun, där tillverkningen sker. Skall denna rätt eller rättighet något stäckas, så måste det ske på lagstiftningens väg.

Från nykterhetssynpunkt måste det vara förkastligt, att ölbryggerier skola i andra än sina tillverkningskommuner få utan vidare kringföra öl till afsalu. Det är också förnämligast för att främja nykterhetssaken, som jag vågat frambära ofvan angifna motion, hvilken jag hoppas att Riksdagen skall befinnas villig bifalla.

Det yrkande, som jag nu gör, är till sin innebörd detsamma, som det jag förut gjort. Det gäller endast att i den ofvan nämnda paragrafen insätta uttrycket: 'där tillverkningen sker'.

På grund af hvad jag nu anfört, anhålles, att Riksdagen ville besluta, att § 15 mom. 1 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 må få följande lydelse:

Försäljning genom kringföring af vin eller öl må af den, som dryckerna tillverkat, bedrifvas i stad, där tillverkningen sker, dock endast inomhus och till därstädes boende. Sådan försäljning må äga rum inom stadens planlagda område utan särskildt tillstånd och utom samma område, därest Konungens befallningshafvande på gjord ansökning och, där fråga är om annan stad än Stockholm, efter magistratens hörande, därtill meddelar tillstånd.»

§ 15 i berörda kungl. förordning har följande lydelse:

»1. Försäljning genom kringföring af vin eller öl må af den, som dryckerna tillverkat, bedrifvas i stad, dock endast inomhus och till därstädes boende. Sådan försäljning må äga rum inom stadens planlagda område utan särskildt tillstånd och utom samma område, därest Kungl. Maj:ts befallningshafvande på gjord ansökning och, där fråga är om annan stad än Stockholm, efter magistratens hörande, därtill meddelar tillstånd.

2. Ej må någon på landet kringföra vin eller öl till försäljning.»

I motsats till hvad motionären antagit, synes framgå af förarbetena till nämnda §, att det varit med full afsikt, som man underlåtit att i den inlägga något hinder för tillverkare af vin och öl att kringföra sina varor till försäljning äfven i annan stad än den, där tillverkningen äger rum. Man har i afnämarnes intresse icke velat tillskapa något monopol för tillverkare på platsen och ansett, att äfven ur nykterhetssynpunkt några vägande erinringar ej kunde framställas mot en sådan anordning. Äfven har man måst taga hänsyn till, att på många håll finnas bryggerier, anlagda på landet. Dessa bryggerier skulle genom tillämpning af den i motionerna föreslagna formuleringen blifva alldeles uteslutna från möjlighet att inom stads område genom kringföring afyttra den tillverkade varan, hvilket blefve särskildt menligt för bryggerier, anlagda i närheten af någon stad och afsedda hufvudsakligen för tillfredsställande af konsumtionens behof inom samma stad.

Motionären synes ej hafva ådagalagt något förhållande, hvilket kan anses påkalla att nu frångå förenämnda ståndpunkt, som af den nyligen antagna lagstiftningen sålunda intagits i förevarande afseende.

Af dessa skäl hemställer utskottet,

att ifrågavarande motioner icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 mars 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.